

متن پرسش

جناب استاد سلام: آیت الله مصباح در مورد شبهه «المعدوم المطلق لا یخبر عنه» در کتاب شرح نهایی الحکمه صفحه ۱۹۸ میفرماید: «اینکه بر معدوم مطلق حکم کرده‌ایم به اینکه «نمی‌توان بر آن حکم کرد» از آن جهت است که معدوم مطلق را با همین عنوان - عنوان «معدوم مطلق» - تصور کرده‌ایم. اگر فرض کنیم حتی این عنوان نیز در ذهن شخص وجود نداشته باشد، در آن صورت حتی شخص همین حکم- حکم به اینکه نمی‌توان بر معدوم مطلق حکم کرد- را هم نخواهد داشت. زیرا با تصور همین عنوان معدوم مطلق به نحو اجمال و با عنوان تصور شده است و چنین چیزی دیگر معدوم مطلق نیست، چون گفتیم که معدوم مطلق چیزی است که حتی با عنوان هم تصور نشده است. پس معدوم مطلق که با عنوان «معدوم مطلق» آن را تصور کرده‌ایم در حقیقت معدوم مطلق نیست و از همین رو می‌توان بر آن حکم کرد به اینکه نمی‌توان بر آن حکم کرد. معدوم مطلق واقعی آن است که حتی با عنوان «معدوم مطلق» نیز تصور نشود، در این صورت حتی حکم به اینکه «لا یخبر عنه» یا حکم به اینکه «حکم بر آن نمی‌شود» نیز بر آن محال است.» پس طبق فرموده آیت الله مصباح ما اصلاً نمی‌توانیم عدم مطلق را بفهمیم و محال است و هر چه را که به عنوان مفهوم عدم مطلق در نظر می‌گیریم در اصل عدم مطلق نیست. لطفاً نظر خود را بیان نمایید. با تشکر

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: به این فکر کنید که معنا و مفهوم معدوم مطلق غیر از وجود معدوم مطلق است و گرنه خلط بین مفهوم و مصداق پیش می‌آید همان‌طور که علم به عدم، علم است و نه عدم؛ و علم به آتش، علم است و نه آتش. موفق باشید